

ARBETETS KVINNOR

N:r 5

UTGIVARE: KVINNORNAS FACKLIGA SAM-
ORGANISATION I STOCKHOLM

FEBR. 1929

Arbeterskor. — Teckning av Anna Weitz.

Kooperativas Kvarnar

Tre kronor i Stockholm.

Tre lejon Göteborg.

äro landets modernaste. De ägas gemensamt av 365,000 sammanslutna svenska hushåll.

Kvinnorna och organisationsarbetet.

För Arbetets Kvinnor av förtroendemannen i Sv. Sko- och Läderindustriarbetareförbundet, Karl Karlsson

Karl Karlsson.

kvinnlighet arbetskraft.

Huru få bort detta missförhållande? Den frågan är icke lätt att besvara och innan man går att söka göra det torde det vara nödvändigt att undersöka orsakerna därtill. En av orsakerna — och kanske den allra största — beror säkert på kvinnökönets allmänna läggning och på, att kvinnorna sedan urminnes tider hållits tillbaka från medinflytande så snart det rört sig på områden, som legat utanför hemmens eller hushållets skötsel. Numera är ju detta sakförhållande avlägsnat evad det rör samhällseliga angelägenheter, men känslan av att sakna delaktighet i gemensamma angelägenheter har så växt in i blodet att det sannolikt tar lång tid innan den helt försvinner. I alltför stor omfattning härskar också blyghet samt en benägenhet att underskatta sin egen förmåga.

Alla dessa anledningar avspeglas inom fackföreningsrörelsen. Då industrialismen i vårt land först framträdde utgjordes arbetskraften så gott som uteslutande av manlig sådan. Det är först under senare årtionden kvinnorna i större utsträckning vunnit anställning inom industrien. Då sålunda fackföreningsrörelsen i vårt land började uppbyggas ägde detta rum inom yrken med manlig arbetskraft. Även inom organisations-

Det har ofta anförts, att kvinnorna skulle ha mindre intresse för fackföreningsrörelsen än männen. Att detta i stort sett också är fallet är ganska lätt att bevisa med exempel från sådana industriella områden där det sysselsättes både manlig och

inom organisationerna har ju emellertid alltid förefunnits samma rätt för alla medlemmar, oavsett kön — men det oaktat ha kvinnorna tyvärr visat mindre intresse än männen för organisationsarbetet. Med detta påstående avses ingalunda att söka framställa männen såsom fullkomliga i detta avseende, enär även bland dem intresset ofta lämnat och lämnar åtskilligt övrigt att önska. Icke heller skall här påstås, att kvinnorna äro ovilligare att ansluta sig till fackorganisationerna än männen, detta åtminstone vad skoleindustrien beträffar, enär arbeterskorna inom denna industri äro lika välorganiserade som deras manliga kamrater. Det är ifråga om det praktiska arbetet i organisationen: besökandet av dess sammanträden, deltagandet i diskussionen eller åtagandet av uppdrag, som kvinnorna äro mindre benägna. Och det är däri missförhållandet består. Det skall här gärna erkännas, att kvinnorna ofta ha fullt vägande skäl för att draga sig undan, enär de i många fall ha sysselsättning nog hemma, sedan arbetet på fabriken är slut för dagen, men detta skäl gäller icke alltid eller för alla. Och framför allt icke då det är fråga om uppdrag, som skola utföras på arbetsplatsen. Vid många tillfällen har nedskrivaren av dessa rader mängen gång varit i verkligt trångmål, då det t. ex. visat sig fullständigt omöjligt att uppbringa en enda kvinnlig medlem för ett uppdrag i en förhandlingskommitté, där det gällt ackordssättning för de kvinnliga — något som dessa helt naturligt varit bäst kompetenta att bedöma. Något mindre än förr har visserligen obenägenheten för sådana uppdrag blivit, men ännu återstår mycket att önska ifråga om deltagande i möten och diskussioner. I någon mån torde ansvaret för denna obenägenhet också få delas av männen, som icke alltid förstått kvinnornas kynna, ofta behandlat dem överlägset o. s. v.; ett förhållande, som dess bättre numera håller på att försvinna. Då det gäller att få kvinnorna intresserade och med i arbetet ha också männen, en viktig uppgift att fylla; nämligen den, att redan från ungdomen inpränta i medvetandet hos sina kvinnliga be-

TILL ARBETETS KVINNORS LÄSARE!

Enär detta är "Arbetets Kvinnors" första nummer på det nya året, bedja vi, något sent men inte mindre hjärtligt, att få frambara vårt varma tack till alla dem, vilka under föregående år på ett eller annat sätt bidragit till att få vår tidning spridd bland kvinnorna. Resultatet har också redan visat sig, i det att av upplagan, som senaste numret var 20,000 ex., alla ex. äro slutsålda. Det måste ju sägas efter ett och ett halvt års verksamhet vara ett synnerligen gott resultat. Vi hoppas dock, att vår tidnings upplaga skall ökas för varje nummer. Det är emellertid en värdjan, som tidningskommittén vill framföra till tidningens läsare; att arbeterskorna måtte sända in små bidrag till red. Det är ju så oändligt mycket, som vi kvinnor ha att säga varandra. Och vi tillhöra ju i regel inte de bättre lottade inom fackföreningsrörelsen, som personligen kunna på kongresser etc. träffas och resonera om våra intressen. Låt oss i stället skriva om dem!

Det finnes ju så många olika förhållanden på olika arbetsplatser, som för andra kam-

kanta, att fackföreningsrörelsen är till lika stor nytta för kvinnorna som för männen, och att det följaktligen måste vara alla s skyldighet att deltaga i organisationsarbetet och att utföra de uppdrag organisationen nödgas pålägga sina medlemmar.

Det är en fullständigt felsiktig uppfattning, som många kvinnor hysa, att de skulle vara mindre lämpliga än männen att deltaga i organisationsarbetet. Deras ställning på arbetsmarknaden är ej heller sådan, att densamma ger dem anledning att stå som passiva åskådare till fackföreningsrörelsen. Kvinnoarbetet torde i ännu högre grad än männens arbete vara "pressat". Samma osäkerhet på arbetsplatsen eller ifråga om att få behålla sin anställning gäller båda könen. Tidigare räknade väl de flesta kvinnor med att endast under några år behövs deltaga i det egentliga förvärvsarbetet, enär de tänkte sig att som gifta slippa arbetet på fabriken, men hur har det blivit? Nu, långt mera än före, få de gifta kvinnorna stanna kvar inom industrien och många ha fått söka sig dit först sedan de blivit gifta. Anledningen härtill känner alla; det blir ju oftast så, att mannens inkomst ensamt icke räcker

rater skulle kunna vara mycket värdefulla att taga del av.

Vidare skulle vi vara mycket tacksamma om vi kunde få någon liten berättelse om Edra egna erfarenheter som arbeterskor; i synnerhet ha nog de äldre arbeterskorna, som genomlevat åtskilligt, många både intressanta och roande poänger att berätta, vilka skulle vara mycket värdefulla för de yngre att få höra talas om, bara det bleve allvar med att teckna upp det på papperet. För en framtida forskning har ju dessutom dylika små bidrag till kulturhistorien ofta värde. Och än värdefullare och intressantare bli de, om det finnes någon bild — porträtt, fotografier etc. — som kan bifogas texten.

Låt inte tanken på att ni kanske inte anser er kunna skriva förhindra goda uppslag att få form i små insändare; vi vilja så gärna rätta till det som behövs ur språklyspunkt. Och så få alltså vi i Stockholm höra hur Ni ha det i Ystad och Haparanda och vice-versa.

Alltså, många insändare till nästa nummer! Tidningskommittén.

för familjens uppehälle, varför hustrun tvingas deltaga i förvärvsarbetet. Och de gifta kvinnornas antal inom industrien blir också allt talrikare.

Alla skäl tala sålunda för, att kvinnorna borde ägna organisationsarbetet minst samma intresse som männen göra. Ingenting av värde fås utan ansträngningar. Detta gäller även våra organisationer. Ägnas icke dessa tillräckligt intresse tyna de bort, bli kraftlösa och förmå ingenting uträtta. Följderna därav skulle snart visa sig i försämrade arbetsförhållanden och sänkt levnadsstandard för hela arbetareklassen. Det måste därför vara ett livsintresse för såväl kvinnor som män inom arbetareklassen, att ägna ett livligt intresse åt fackföreningsrörelsen, att med glädje deltaga i arbetet inom densamma, att göra fackföreningen till vårt andra hem och en maktfaktor i kampen för lyckligare förhållanden på livets alla områden.

Överklassen tar alltid för sig i detta livet och bjuder underklassen på himmeln.

August Strindberg.

ENGLANDS GRUVARBETARE I NÖD.

Upprörande skildringar. — Margareth Bondfield går till kamp.

Ryktet om eländet bland Englands gruv-arbetarebefolkning har trängt långt ut över landets gränser. Det råder, enligt enstämiga vittnesbörd ett fruktansvärt armod bland detta stora skikt av engelsk arbetareklass. Barnen måste stanna hemma från skolan, emedan de sakna skor och kläder.

barnavårdande hjälpverksamhet en räddningens hamn.

Vill man ha ett bevis för dagen över hur härjande armodet bland barnen gör sig gällande efter en långvarig konflikt, åtföljd av permanent arbetslöshet, bör man studera de uppgifter därom, som lämnades i samband med Margareth Bond-

fields hemställan i engelska parlamentet, som stöddes av Englands samlade kvinnoorganisationer, yrkade att staten omedelbart skulle träda ekonomiskt hjälpsamt emellan för att lindra den värsta nöden, organisera utdelning av skor och kläder, så att barnen kunde bevista skolan.

Det är en grym orättvisa, att låta barnen bli lidande av misshälligheter inom samhället eller hemmen. Drabbas de enskilda hemmen av misär, orsakad av den eller den anledningen skall samhällets barnavårdande verksamhet träda hjälpsamt fram och rädda barnen från sorg, bekymmer och hemlöshet.

Och hela denna rättfärdiga, barnavårdande hjälpverksamhet ha människorna grundlagt på den ansvarighetskänsla, som barnen ha rätt att utkräva av såväl samhället självt som dess vuxna medborgare.

Men det uppstår situationer, då barnen helt och skoningalöst prisgivas åt den mest skriande nöd, åt fattigdomens marter och årslänga lidanden, utan att deras nödtillstånd beaktas eller avhjälps.

När striderna rasa mellan kapital och arbete, när arbetarehemmens barn helt plötsligt föras med i den fattigdom, de umbäranden, som de långvariga strejkerna, arbetskonflikterna och arbetslösheten draga in över hemmen, då erbjuder icke samhällets

fields hemställan i engelska parlamentet om statsanslag för beklädnad åt gruvarbetarebarnen.

Rapporterna uttala att 7,073 barn från 200 mindre gruvaställen nödgas vara helt borta från skolan, därför att de sakna skor och kläder. Från andra platser heter det att barnen måste under regnvädersdagar stanna hemma från skolan, då deras kläder och skodon äro så trasiga, att de ej kunna gå ut i blötan. I Darhams koldistrikt äro 90 proc. av skolbarnen rapporterade borta från skolorna på grund av skriande fattigdom. Av de barn, som bevista skolorna, äro 64,000 i avsaknad av ordentlig fotbeklädnad, många av dessa barn bära trasiga sandaler eller skor som provisoriskt lappats i hemmen med pepparsulor. Många barn få nöja sig med att gå klädda i skor, som äro alltför stora eller osäkra. Inom sex distrikt i Walesend äro 114 barn borta från skolan i brist på kläder och skodon och 1,845 barn äro klädda utslitna skor.

Inom många koldistrikt har familjefadern icke haft en dags arbete sedan lockouten 1926, varför nöden är skriande. Från Durhamdistriktet säger rapporten: "Barnen gå till skolan klädda i skor, där taru stöcka fram, mönderna söka de hålla varma genom att stoppa dem under koftan. De allra minsta barnen i hemmen — de som ännu icke börjat skolan — äro helt prisgivas åt denna fattigdom, ty i första hand måste de äldre syskonen ha kläder och skor, så att de kunna fullfölja skolgången i det längsta. De framtida män, som barnen på grund av dålig beklädnad och svält äro utsatta för, avspeglas bäst i hälso-rapporterna som utgå från de olika distrikten. I Walesend vänta ett hundratal barn på sanatorievård för tuberkulos.

Över en och en kvarts miljon arbetslösa bland Eng-

lands arbetareklass är i avsaknad av såväl fattig- som arbetslöshetsunderstöd. En lärarinna rapporterar att 18 barn i hennes klass sakna nödvändiga underkläder.

Med anledning av Margareth Bondfields motion förelade den engelska regeringen parlamentet följande förslag: "För varje pund, som inflyter i bidrag från allmänheten, tecknar staten motsvarande belopp, samt överlämnar genast 150,000 pund till de fonderingar, som redan inkommit för nödens lindrande."

I anslutning till den stora fattigdom och nöd, som är rådande inom tusentals arbetarehem, där barn oskyldigt utlämnas åt de mest upprörande umbäranden, gör Daily Herald följande betraktelse:

"Även den mest ivriga anhängare av den privata äganderätten, måste fringas erkänna att det är någonting på tok i ett samhällsligt system, som skapar förefästliga motsättningar. Ingen sunt tänkande människa kan försvara ett system, vilket lämnar hundratusentals barn utan skola, under det att 22,000 av landets skola- och läroverksamhetare gå arbetslösa. Hundratusentals familjer är i avsaknad av människovärdiga bostäder, men över 100,000 byggnadsarbetare gå arbetslösa och utföra arbetslöshetsunderstöd i stället för arbetslösa. De äro ursäldade att bygga upp de bostäder, som så innerligt väl behövas. Under detta system måste familjerna leva sammanträngda i osunda, primitiva, oelddade bostäder, medan 280,000 gruvare gå arbetslösa och miljontals ton kol ligga under jorden i skäpta st. brytan. Arbetarepartiet säger, att ett sådant orättkräklighetsystem måste ändras — men högern och liberalerna säga, att detta är det enda rationella systemet — och enligt deras uppfattning måste det alltid förbli så.

Den engelska staten vill ej oförbehållsamt tråda hjälpsamma emellan för att lindra den svåra nöden bland barnen. Endast i den mån den frivilliga hjälpen inflyter, skulle de statliga bidragen givas i övriga relaterade belopp. Mitt i överflödet utlämnar samhället tusentals barn åt hunger och lidande. De bli de värn-

I en spårvagn.

I en spårvagn. Två eleganta fruar (av den högröstade sorten) träffas.

— Ah, goddag, goddag, Bolla, du är också ute i bråddkan.

— Ja, vet du, man har att stå i en till nyår med alla inköp.

— Du har så rätt. Allt ska ihågkommas, det är ett fualigt spring i butiker.

— Ja visst, om man bara slapp att stå och trängas med kvatti och plati, jag tycker man borde se skillnad på kunder i affärerna.

— Vet du vad, du ska rekommendera hem ett provlager på telefon.

— Jag har nog försökt, men det blir aldrig det samma... jag skall in och prova en pälla, min mams julklapp, förstår du.

— Sjä, det var en präktig julklapp, känner jag dej rätt, så tar du inte den billigaste, men vad tror du om min herre och man ger mej till nyår, gissat?

— Det är minnsans lute fött.

— En bil, du, jag får själv bestämma modell, men Åke bestämmer märket, han är ju fackman.

— Ah, en bil. Då blir det ingen Ford, ha ha ha.

— Nej, var säker på det du, en flott vagn ska det vara, jag har tänkt mej en grå.

— Du har det bra, att tänka sej, egen promenadvagn, jojo! Apropos, har du kvar din pärla?

— Pärla... Ah, du menar hembiträdet. Nej, vet du, hon började få pretentioner, ville ha fridagar och så där...

— Henne, som du herönde så.

— Ja, hon var bra i början, kom direkt från landet, men så blev hon bekant med andra hembiträden och då var hon snart förtörd.

— Det har du rätt i, tjänstefolk nu för tiden fordrar mycket, de skulle veta sin plats.

— Ja, man har nog med bekymmer ändå utan sånt där bråk...

Vagabytta.

Ny spårvagn, nya ansikten, bland dessa tvunna "dukfruar" med borsväskor. Även här förtröligt samtal, dock mera ligmält.

— Nå, hur trivs du på det nya stället?

— Nja, hyran är billig men trivs gör vi inte, när man flyttar från bättre till sämre så...

— Jag undrar inte på det du... minns du hur roligt vi hade när vi bodde svaletag.

— Om jag minns... när gubbarna kom ihop om politiken, så skratta vi åt dem, men det såg de aldrig.

— Nej, då försvaras hela världen för dem, men goda vännen var de minuten efter.

— Ja... så roligt får man väl aldrig mer.

lös oskyldiga offren i studerna mellan hospital och arbete."

Sambället yrkar straff mot dem, som svältföda och plåga djuren, men de små människobarnen låter samma samhälle plågas sköningslöst. Inte bara i England. Vi ha liknande exempel i vårt eget land.

Maja Björkman-Broberg.

DEN MAKABRA MÅLTIDEN.

Av Sonja Aminoff.

En lång kö av människor stodo och väntade på omnibussen, när André efter slutat arbete förtigen kunde bege sig hemåt. Åttio en halvtimme, som förspillet, tänkte den unge mannen, när han ställde sig bland de andra för att avvakta sin tur. Regnet föll i ett snävt sammanträngande strål och André fällde med en trött gest upp sin slitna rockkrage. Vardagens gråa allchanda fylde honom med avsmak och ledsa. Han visste också att hemkomsten skulle bereda honom en missräkning. Huru annorlunda hade inte allt varit för två år sedan. Och nu? Fattigdom och sjukdom. Livet var ett enda lidande!

Det var för övrigt i dag två år sedan André för första gången träffade Marie, den lilla sömmerskan, som delade hans tillvaro. Det var lustigt, att han just nu skulle komma att tänka på det. Då voro de båda glada och fulla av förhoppningar. Livet tedde sig för dem som en enda fest. Marie var vissechigen liten och bräcklig, men aldrig kunde André ik tänka sig, att hon så snart skulle förvandlas till en sjuklig liten varelse, som ständigt krävde läkarvård och ständigt medicament. Till en början var allt som det skulle i det lilla hushållet. När André kom hem på kvällen stod bordet dukat. Det var bara att slå sig ned och äta av den goda maten och dricka av det tilliga, men fylliga vinet.

Efter någon tid började Marie klaga över trötthet. Hon kände ständigt ont i huvudet. Det hände allt oftare, när André kom hem, att maten inte var färdig. Hammet förföll. Dammet lagrade sig på möblerna, och Marie själv, som förr varit nätt och pryddig, blev jaded försumma sitt yttre. Och så kom läkaravgifterna och alla pengar, som måste ges ut för att köpa de dyrbara medicinerna. Andréns lön räckte inte till. Man måste sätta sig i skuld. Fattigdomen, med sin obarmhärtiga monotoni, reste sig som ett spöke mellan de båda människorna. De första hårda orden föll. Och så kom den stunden, när André ångrade sig, en stund fylld av bitterhet, inte bara för honom,

Skj inträ så Svea, det kan väl ljusna igen.

— Det ser inte lovande ut om du tror, Gustav har litet tillfälligt arbete nu till nyår, men det är det första sen slutet av oktober.

— Det är svårt... han kan ju inte ta vad som helst... när den fattige blir sjuk så...

— Ja, inte nog med det, Rana har legat sjuk en hel vecka.

— Stäckars lille Rune, han var ju så klen.

— Han skall ha kraftig föda, och mycket frisk luft, sa doktorn.

— Om ni bara hade kunnat stanna på det gamla stället. Det tror jag det, där fanns både sol och luft, men den dryga hyran varje månad.

— Jaa, den hyran, jag minns nog hur bekymmersamt det var många...

Här var min hjälpplats.

H.

utan också för den stackars sjuklingen, som kände huru kylan trängde in i honom och gjorde det outbärligt för dem båda att leva.

Många gånger hade André beslutat att göra ett slut. Han kunde inte uppoffra sitt liv. Det hade ju aldrig från början varit meningen att deras förband skulle vara i evighet. Men när den avgörande stunden kom, fann han, att han saknade mod.

Människokön ringlade sig snävt framåt. Antligen var det André tur att stiga upp i bussen. Konduktören höjdhade honom på fotstegen.

— Fällt i andra klass.

André tvåkade. Skulle han stiga av igen och vänta tills nästa buss kom, eller skulle han för en gångs skull kosta på sig att åka i första klass? Han beslöt sig för det sistnämnda. Även han kunde ha ståtighet att offra en smula på sin egen person.

Trött sjök han ned på det mjuka sätet i den privilegierade avdelningen. Han kände doften av en mild, men ändå sammanträngande parfym. Han inandades med välbehag den raffinerade ambrändften, och för hans medvetande stego bilder upp från en gångens tid, då han varit omgiven av vackra, välklädda kvinnor, som doftat av dyrbara och utsökta blomessenser.

André såg upp. Mitt emot honom satt en dam, insvept i en nortspäls. I handen höll hon en svart väska i motkassins, som pryddes av ett monogram, besatt med glittrande diamanter.

— Vad har hon egentligen här att göra, tänkte André för sig själv. Hon borde åka i en Rolls Royce, och inte i en vulgär omnibus.

Konduktören kom för att taga upp avgifterna. Den vackra damen satt emot André yttrade några ord på en franska, som inte var litet ett först.

— Amerikanska, sade André för sig själv.

Det var tydligt att konduktören inte begrep vad damen menade. Hon såg olycklig och förvirrad ut.

André lyfte artigt på sin hatt och erbjöd sig som ton. Den skönda såg glatt överraskad ut. Hon hade inte väntat sig, att den unge mannen i de slitna kläderna behärskade hennes språk.

En tillfällighet ger ofta impulsen till osunda möjligheter. En ung amerikanskas nyck att prova på huru det känne att åka i en parisisk omnibus förde två människor samman, som annars sannolikt aldrig skulle ha träffats.

Efter en kort stund befann sig André i livligt samtal med den främmande damen. När de skildes, hade de kommit överens om att träffas följande dag.

Mrs Errington hörde till de lyckliga, som inte behöva tänka på var de skola taga biff för dagen. Hon var smällertöd också en praktisk dam. André föll henne i smaken. Han var ung, såg bra ut och hade fransmannens förmåga att på ett språkligt sätt kunna tala om allt mellan himmel och jord. Att han inte var rik betydde inte så mycket i Mrs Erringtons ögon. Hon hade pengar nog för båda.

(Forts. å sid. 17.)

Städerskornas Fackförening 10 år.

Från avd. 108:s födelse- och 10-årsfest.

Den 4 sista nov. firade avd. 108 av Sv. Kommunalarbetareförbundet (städerskorna) sin 10-årsfest, och samtidigt invigdes avdelningens nya standar. Den storartade festen vittnade om ett gott arbete och en god kamratanda; därvid hade såväl styrelsen som olika kommittéer alla efter måttet av sina krafter gjort sitt allra bästa för sin organisations intressen.

Då vi här ha ett efterföljansvärt exempel, som visar vad en duktig organisation kan uträtta för sina medlemmar, skall helt säkert ett utdrag ur avdelningens 10-årsberättelse intressera alla "Arbetets Kvinnors" läsare att få del av.

Styrelsen skriver:

Vi ha lärt ett behov av att kasta en blick tillbaka på det decennium, som svannit. Vi känna det även som en plikt mot framtida släkten, att från glömskan rädda de minnen, som finnas från den tidpunkt, då

vår förening med stappande steg började sin verksamhet. Vi kunna visserligen icke framhålla några större historiska tilldragelser från denna tidpunkt. Men de förhållanden som voro rådande då vår avdelning bildades, torde dock varit sådana att de kunna hava intresse för kommande generationer. Ty intet är så ståtande och uppmanande för människan, som att se frukter spira av eget arbete.

Städerskorna vid Stockholms folkskolor, liksom vid övriga kommunala förvaltningar voro före år 1918 icke fackligt organiserade. Orsaken till detta torde vara litet svårt att förstå, då de förhållanden under vilka de fingo utföra sitt arbete voro sådana att en förbättring var mer än av behovet påkallat. Uttrycket "skarkärring" och "bara en städerska", utgjorde vid denna tidpunkt den gradering med vilken man avsåg att ställa denna yrkesgrupp på ett lägre plan, än andra kvinnliga arbeterskor och sålunda berättiga till, att städerskorna behandlades hur som helst. Det torde sålunda icke varit beaktat med rådande förhållanden, som var orsaken till att inga åtgärder från städerskornas sida riktades för vinnande av förbättrade förhållanden. Man kommer nog i detta fall, som i många andra, till den slutsatsen, att det var bristande initiativkraft hos denna personalgrupp, som var orsa-

En värdefull insats och ett efterföljansvärt exempel.

ken till att intet åtgjordes i sådan riktning. Denna slutsats har också senare visat sig vara den riktiga, ty så snart man från annat håll tog initiativet omfattades det med allmänt intresse från städerskornas sida.

Den 15 oktober 1918 inbjödes samtliga städerskor vid folkskolorna till ett möte i norra Folkets hus, sal E.; som inbjudare till detsamma stod Kvinnornas socialdemokratiska samorganisation. Till detta möte hade så gott som samtliga städerskor infunnit sig. Efter ett medrykande föredrag av fru Anna Johansson-Visborg, varvid organisationens betydelse med klarhet och skärpa framhölls, beslöt de närvarande enhälligt att bilda en avdelning av Svenska Kommunalarbetareförbundet, med anslutning från och med den 1 november. Av de närvarande antecknade sig omedelbart 81 stycken som medlemmar samt inbetalade sina inträdesavgifter. Intresse för en facklig sammanslutning förefanns och härmed var en ny link knuten till den svenska fackföreningsrörelsens kamrathöjda. Att det icke var tillfälliga känslor, som vid detta tillfälle dikterade beslutet, ha de gångna 10 åren tydligt visat. Något åsatt från den intagna positionen har icke skett, stadigt och säkert har avdelningens utveckling gått framåt, till glädje för dem som togo initiativet, och till nytta för dem som följde detsamma.

Ealligt avdelningens första protokoll beslutades att en styrelse av 7 personer skulle utses. Avdelningens första styrelse fick sålunda följande sammansättning: Ordförande Anna Johansson-Visborg, sekreterare Klara Södergren, kassör Anna Pettersson, vice ordförande Dina Flodström, vice sekreterare Anna Götberg, samt utan särskild funktion Hilda Dahlin och fru Lennholm.

Den nya avdelningen var sålunda nu redo att börja sin verksamhet. Den första frågan, som förekom till behandling, var givetvis anställnings- och lönefrågan. Efter en längre debatt beslöt att uppdragen åt styrelsen att utarbeta förslag till avtalsbestämmelser. Som direktiv i lönefrågan beslutades att styrelsen skulle begära en löneförhöjning av 100 procent. Övriga förhållanden fick styrelsen med ledning av den förda diskussionen uppdrag att ordna. Det gamla ordspråket: "Smid medan järnet är varmt", fick här sin tillämpning, ty redan den 30 oktober var man redo att till folkskoledirektionen talåna utarbetat avtalsförslag; förslaget åtföljdes av en hemställan om förhandlingens snara upptagande. Den 29 november erhöll avdelningen svar från folkskoledirektionen. I detsamma framhöll direktionen, "att med hänsyn till de olika omständigheter, som här äro inflytande vid bestämmandet av ersättning för städning av de många olika lokalerna vid Stockholms

folkskolor, direktionen ansett att en allsidig utredning bör utföras, innan eventuellt en mera omfattande revidering av nuvarande bestämmelser om ersättning för städning sker, och har direktionen föranställt om en dylik utredning. Men framhöll direktionen vidare, att denna utredning nog torde bli rätt så tidsödande, varför direktionen funnit sig redan nu böja tillmötesgå framställningen i det avseende att den utgående dyrtidshjälpen skalle från och med den 1 december ökas med 25 procent. Härmed in-kasserade organisationen sin första vinst av verksamheten; resultatet var ju icke vidare stort, men en början till beträffande bättre förhållanden var dock härmed gjord. Vad man i detta hänseende bör uppmärksammas är, att organisationens första framställning ledde till resultat, och icke, som i många andra fall då en organisation börjar sina framställningar till vederbörande myndigheter, möttes med blankt avslag.

Den genom folkskoledirektionen företagna utredningen konstaterade att en avsevärd förhöjning var ofrånkomlig samt att varje städerska själv fick hålla sin materiel. Huvudprincipen i utredningen var dock den föreslagna grunden för städningersättningens utgående. Det föreslogs sålunda att ersättningen skulle utgå med viss pris för kvadratmeter och år. Tidigare hade ersättningen utgått med viss belopp pr månad. Detta nya förslag mottogs icke med någon större glädje av städerskorna. Det verkade ju fullkomlig revolution på detta område. Men efter ett mera noggrant övervägande kom man slutligen underfund med att det medförde en viss rättvisa. Principiellt torde också detta förslag vara det som närmast motsvarar en rättvis grund för städningersättningens utgående, ty det medför att varje städerska erhåller betalning i förhållande till mängden av utfört arbete. Djänsaker kunna ju visserligen uppstå även med detta system, men då torde det närmast gälla beloppens storlek.

Genom uppsätalag av samtliga skolors lokaler konstaterades att år 1914 ersättningen för städning var kr. 7:50 pr 10 kvadratmeter och år. I utredningen föreslogs detta belopp ökat till kr. 26:25 pr 10 kvm.

Efter förda förhandlingar mellan representanter för direktionen och organisationen enades man om att fördrövis tillämpa detta nya system från och med höstterminens början 1919. Avdelningens medlemmar lyfte fortfarande misstänksamhet mot förslaget och ville sålunda icke binda sig för detsamma någon längre tid. Även inom folkskoledirektionen var man icke vidare glad åt detta förslag till överenskommelse, ty dels berövades man därigenom möjligheten att själv bestämma ersättningens storlek och dels fick man en organisation att göra med, då personalens

Styrelsen för avd. 108

EN NÅTT BUKETT

ett piffa upp kappkragen med, kan var och en lätt göra själv, om det bara finns litet god smak och härdighet. Blommorna kunna göras av garnrester — allgärn duger bra — i olika färger. Tillverknings-sättet är det enklaste tänkbara.

Med grönt garn lindar man en härva över fyra fingrar och klipper upp vid ena ändan, så att man får ett antal lika långa garnkedor till stjälkar. För varje blomma lindar man en gul, blå eller lila garnkända några varv löst över ett finger, drar av det och slår med en grön tråd en snara kring garnet och drar hårt till, se fig. 1 och 2. Blombladen breddas ut och man ser till att knuten kommer på blommans undersida. Då man gjort ett antal blommor, lagom till en bukett, ordnas de i små grupper om tre eller fem i samma färg och knyts hårt ihop.

Detta låter enkelt, men blommorna kunna göras på ett ännu lättare sätt. Med samma garnkända, som man binder blommorna, för man en snara kring härvan och låter sedan änden hänga såsom stjärn, såsom fig. A. visat. Till denna lilla bukett passar det bättre med gröna, grälla färger, till den förra garnet i pastellfärger.

förhållanden i något avseende skulle ordnas. Det visade sig också att det vid tillämpningen gissade önskemålen under första tiden. Anledningen till detta var delvis den nya grundem för ersättnings utgående, ty nu började det visa sig vilka stöderskor, som tidigare varit ekonomiskt gynnade, före andra kamrater. De efter det nya förslaget utgående förhöjningarna blevo icke lika stora för ungefärligen lika lokaler, detta beroende på att den ena stöderskan erhållit större belopp pr sal tidigare, än hennes kamrat med liknande lokaler. När nu ytan blev uppsatt så medförde det samma ersättning, men icke samma förhöjning. Dels uppstod det viss tvistigheter rörande uppsättningen vid fördelningen av stödningsområden. Beträffande detta senare förhållande, så visade det sig nödvändigt att genom fastighetskontorers personal få alla områden kontrollmätta. Efter framställning vidtog också direktionen sådana kon-

trollmätningar, varvid varje stöderska hade rätt att vara närvarande. På detta sätt ordnades så småningom dessa tvistigheter upp, och nu är det mycket stilla, som dylika tvister uppstå. Den sålunda år 1919 träffade överenskommen tillämpas alla fortfarande, och torde väl nu knappast någon inom avdelningen vilja återgå till gamla förhållanden. Dessa överenskommen har också numera funnit sin tillämpning vid övriga kommunala verk, dock med viss skillnad beträffande beloppens storlek.

Den 10 april 1920 ingick organisationen till direktionen med framställning om höjning av utgående ersättningsbelopp. Därvid hemställdes att desamma skulle ökas från kr. 26: 25 till kr. 30: — pr 10 kvm. och är, samt att dessa belopp skulle utgå som fasta löner utan dyrtidstillägg. Den 14 maj meddelade direktionen att den bifallit framställningen så tillvida att beloppen skulle från och med höstterminen 1920 utgå med kr. 28: 12 pr 10 kvm. Däremot kunde icke direktionen bifalla kravet om dyrtidstilläggets borttagande. Den vid detta tillfälle beviljade förhöjningen utgjorde 25 proc. å grundbeloppet. Dessa belopp utgingo till och med den 31 december 1921. Nu visade det sig att man nått toppunkten, nu var det direktionen, som började göra framställningar om nedsättningar av beloppen. Avdelningen fick nu sålunda iaktta sig på förvar av uppnådda resultat. Efter förda förhandlingar nåddes man att från och med den 1 januari 1922, på grund av den allmänna nedsättning av arbetslönerna, som vidtagits vid Stockholms stads övriga verk och arbeten, gå med på en sänkning av utgående ersättningar. Även senare ha en del justeringar nått ägt rum. Från och med vårterminen 1920 har utgått kr. 24: 30 pr 10 kvm.; denna ersättning utgår fortfarande. Av denna utgående ersättning räknas 13 procent som ersättning för materialkostnader. Utöver dessa belopp utgår sedan extra ersättningar, såsom för eldnings med 30 proc., särskild skurning av gymnastiksalen 20 proc., städning efter kl. 6 e. m. 20 proc., städning av kloster, rengöring av gymnastiksalen, värmening och bärning av vatten m. m. Även andra förhållanden ha blivit ordnade, såsom avskaffningens utbetalande, ersättning vid sjukdom och olycksfall. Vid sjukdom erhåller stöderska full lön under första månaden samt därefter halv lön upp till ett år. Orsakas sjukdomen av smitta i tjänsten eller kroppsskada i arbetet, erhålles full lön under sex månader; efter denna tid utgår ersättning efter i varje särskilt fall av folkskole-direktionen fattat beslut.

För personalen vid skolornas barnbespisning, som också är ansluten till organisationen, ha framställningar om förbättringar vid flera tillfällen företagits. Då denna fråga icke kunde ordnas på samma gång som för stöderskorna, berodde detta på att man här måste vidtaga en särskild utredning. Dels är denna personals anställning sådana att deras löneförhållanden beslutas av tjänstnämnden. Av dessa anledningar blev icke deras fråga lös förrän i början av år 1920. De förbättringar som då erhöles voro: införsandet av ålderstillägg för alla med undantag av extra höksbiträden, halv avlöning under sommarsämnaderna, då ingen tjänstgöring sker samt nedsatt ersättning för kost.

De kommunala förvaltningar, vars stöderskor numera äro anslutna till avdelningen äro: Stadensst, där samtliga stöderskor äro anslutna, Fattigvårdsnämnden, Stadsbiblioteket, Arbetsförmedlingen, vissa yrkesskolor samt några vid polisverket. Vid elektricitetsverket äro stöderskorna anslutna till avdelning 6 med ett par undantag vilka tillhöra denna avdelning.

BREVEN.

En novell av Henri Barbusse.

Ett av den franska litteraturens största namn är Henri Barbusse. Hans litterära skapelser präglas i regel av ett djup, djup och ärligt sanningssökeri, som man sällan finner i vår oftast så flacka tid. Han är en psykolog som få och han återger sina gestalter och deras tankelut med en skärpa som gör, att de stå sig in i läsarens minne.

Som prov på hans glänsande skildringskonst återger vi här en i sin psykologiska realism gripande novell i brieform.

"Den 25 september 1893.

Älskade Louis!

Det är alltså slut. Vi skola ej mer återse varandra: var lika viss härom som jag är det! Du ville inte. Du skulle ha gått in på allt för att få stanna, men vi måste skiljas för att du skulle kunna börja ditt liv på nytt. Jag ångrar inte, att jag antog mig emot dig, emot mig, emot oss, när du grät så mycket och borrhade ned huvudet i vår säng, och ännu då du två gånger lyfte upp ditt stackars tårdränkta ansikte, och ännu på kvällen, då jag i mörkret inte längre såg dina tårar utan bara kände, hur de föllo som en blodsvett över mina händer.

Nu lås vi båda fruktansvärt! Jag tycker det är som en mardröm. De första dagarna vill man inte tro det, de första månaderna är man om efter slaget, sedan kommer konvalescensen.

Först då skall jag börja skriva till dig igen, efter-

som vi beslutat, att jag skall skriva till dig någon gång. Även därtillman ha vi fattat ett klokt beslut. Detta band mellan dig och mig — ty du skall aldrig få veta min adress — skall bliva det enda. Men det skall göra, att vår skilsmässa inte blir alldeles ett sönderlitande.

Jag kysser dig en sista gång, men det är så salt, det är på så långt, så stilla, så ångsläkt avstånd!"

"Den 25 september 1894.

Älskade Louis!

Jag kommer igen och talar med dig som överenskommet var. Det är redan ett år, som vi inte längre varit "vi". Jag vet nog, att du inte har glömt mig, vi äro ännu alltför nära förbundna för att jag inte skall känna själva din smärta var gång jag tänker.

Dessa två månader hava emellertid inte varit all-

(Forts. å sid. 16.)

Vid gasverket voro stöderskorna en kortare tid anslutna till organisationen, men efter ett kort gäst-uppträdande lämnade de densamma. Ännu finnas dock vid de mindre skolorna några stöderskor vilka ännu icke anslutit sig.

Då det kan vara av intresse, återges här medlemsantalet vid avdelningens bildande samt på 10-årsdagen. Vid avdelningens bildande var som tidigare nämnts, medlemsantalet 81 samt på tioårsdagen 355. Som av dessa siffror framgår har avdelningen under den gångna tiden gått framåt på ett tillfredsställande sätt, och torde detta utgöra ett bevis för den kvinnliga energiens förmåga att även på detta område kunna uträtta ett framgångsrikt arbete.

Under den gångna tioårsperioden har avdelningens inkomster och utgifter balanserat å kr. 56,875: 07, till förbundet har betalats 54,003: 20, till samorganisationen 5,631: 40, för agitation och upplysning har utbetalts kr. 1,293: 50 samt i anslag till olika ändamål kr. 2,194: 50. Avdelningen har också bildat en understödsfond, ur vilken sjuka och behövande medlemmar kunna erhålla hjälp, visserligen mindre belopp, men ändå torde det vara till hjälp och stöd. Understödsfondens beaktning utgör kr. 900: 83. Avdelningens tillgångar: förvaltningsfonden utgör kr. 1,840: 24. Dessa här nämnda summor äro ju visserligen icke stora, men i betraktande av den kontingens, som till organisationen inbetalats torde dock även avdelningens ekonomiska resultat få anses tillfredsställande. Avdelningen har sedan dess bildande varit

ansluten till Stockholms arbetarskommun samt till kvinnornas speciella politiska organisationer, vilket också medfört utgifter.

Som vi se av denna berättelse har stöderskorna genom sin organisation lyckats framskapa en löneförbättring av närmare 200 proc.; borde inte detta mana de tusenden och åter tusenden kvinnor inom olika yrken, som ännu slava under oordnade förhållanden, att sluta sig samman i starka organisationer och hävda sin rättsliga och ekonomiska ställning.

De kanske många gånger som yrkesutövare föraktade stöderskorna ha visat att intet yrke är omöjligt att organisera och att det för intet yrke är omöjligt att få ordnade ekonomiska förhållanden, bara viljan och energin finnes. Det kan avd. 108 lära oss.

Fortsätt som Ni börjat, kamrater, och visa att vi kvinnor både vilja och kunna uträtta något.

Anna Johansson-Visborg.

Överst: Albert Canyon i Klippiga Bergen, British Columbia.

Underst: Granville Street — en huvudgata i Vancouver.

Orientalerna erövra British Columbia.

Orientalernas erövrande av British Columbias handel, industri och jordbruk har tagit förvånande proportioner. Jag meddelar här några siffror, varav läsaren kan få en föreställning om huru "de gula" trängt sig fram på olika verksamhetsfält.

Så t. ex. innehas en fjärdedel av alla staden Vancouvers affärer av orientaler.

En tredjedel av Vancouvers skräddare, en fjärdedel av spekerhandlarna, juvelerarna och tobakshandlarna samt en femtedel av järnhandlarna äro orientaler.

I de till Vancouver angränsande municipalsamhällema South Vancouver och Burnaby innehas en tredjedel av all handel av kineser. I ett annat närliggande municipalsamhälle vid namn Richmond, äges av 122 affärer ej mindre än 87 av japaner.

I Viktorias, en stad på cirka 40,000 inneväsnare, inneha orientaler 36% handelsstötheter.

I hela British Columbia är det ej mindre än 3,221 orientaler som äro anslutna som affärsinnehavare. Av detta antal äro 2,122 kineser, 1,034 japaner och 75 hinduer.

Genom alla sina småaffärer av olika slag äro orientaler en betydelsefull faktor att räkna med när det gäller den allmänna prisstigningen på varor.

Gå vi så till industrien finna vi, att över 80 % av de i sågverken och hyvlarierna och 50 % av de i taksplånfabrikerna anställda äro orientaler.

Asiaterna ägo odlad land och egendom i British Columbia till ett samlat värde av över 10 miljoner

"DE GULA"

En invasion, som blivit

En av de mer lända Kanadasvenskarna, hr Rudolf Månsson i Vancouver, har i följande artikel framlagt några synpunkter på detta problem. Det är månaders resa i Kanada, Arbetets Kvinnor nu får denna artikel, till

dollars. De hyra dessutom land värt cirka 1 miljon. Till sammans äga och kontrollera de ett jordområde på 27,000 acres. (1 acre något mer än 40 ar.)

Det beräknas, att antalet asiater i Kanada uppgår till 65,000. Av dessa äro ungefär 46,500 bosatta i British Columbia. Nästan alla till Kanada invandrade japaner och hinduer ha bosatt sig i British Columbia.

Resultatet — ekonomiskt och socialt.

Beträffande den ekonomiska och sociala verkan den österländska invandringen medför, blir det, tack vare genomsnittsorientalens låga levnadsstandard, möjligt för honom att alltmera uttränga de vita på både handels och industrierna samt i stor utsträckning även på jordbrukets område. Orientalerna göra det omöjligt för den vita befolkningen att tävla med dem om arbetslöner — och följden blir ofta arbetslöshet för de vita.

Till helt nyligen voro kinesernas affärer förlagda endast till deras egna speciella kvarter, men under den senaste tiden kan man finna deras butiker i alla stadedelar.

Japaner och kineser äro tillerkända alla de rättigheter som tillkomma den vita befolkningen med undantag av valrätt. Just nu pågår emellertid en undersökning eller utredning angående valrätt även för orientaler.

I stort sett äro dessa österns folk hedertliga att göra affärer med och pålitliga i anmärkningsvärd grad. De äro emellertid av raser som sjödas ej odla och som de vita anse omöjligt kunna assimileras. Österns folk ha i stort sett ingen önskan att leva enligt västerns seder och bruk.

Det snakt tillväxande barnantalet från orientaliska föräldrar har föränkladt bekymmer för skolmyndigheterna. Även 1925—1926 hade de allmänna skolorna i British Columbia värd om 3,264 orientaliska barn. Under de senaste tre åren ha de japanska barnen ökat med 74 %. Under samma tid ha de vitas barn ökat med endast 8 %.

Den kinesiska naturliga folkökningen är mycket ringa, beroende därpå, att endast ett fåtal kinesiska kvinnor tillåtas invandra. Den japanska nativiteten är däremot utomordentligt hög eller ej mindre än 40 pro mille.

Åtgärder mot orientalernas framträngande.

År 1921 vidtogas, med anledning av klagomål från den vita och den indianska fiskarebefolkningen, en del inskränkningar i rätten för orientaler att anslutna bekänska fiskerierna. Genom anläggandet av ett stort antal a. k. "canneries" eller fiskkonserverfabriker, hade

I KANADA.

ett socialt problem.

som intresserat och englande staderat "den gula faren" i västra Kanada, genom vår kamrat, Rutå Gustafson, som nyligen hemkommit efter fyra upplysning om förhållandena i detta stora och intressanta land.

asiaterna slagit under sig hela fiskmarknaden. Man ville nu ha fisket tillbaka till dess gamla utövare och en bestämmelse antogs också, som gick ut på att få fiskhandeln frigjord från orientalernas kraftiga grepp. Då jag under senaste hösten besökte Vancouver Island, märkte jag att ännu, sex år efter det nysannade bestämmelse blivit antagen, det fortfarande fanns "canneries" där nästan uteslutande orientaler hade sysselsättning.

År 1923 antogs en lag, som trädde i kraft 1924 vilken bestämde, att inga kineser skulle tillåtas invandra som ej kunna prestera bevis för att de i Kanada kunna bedriva import eller export av varor till eller från Kina. Vidare bör varje kinesisk immigrant kunna investera ett kapital av minst 2,500 dollars i tillämnat företag. För japanernas rikdomande ha jag restriktioner vidtagits.

För närvarande är en rörelse i gång i vissa distrikt i British Columbia att försöka få jordägarna till att ej sälja eller hyra bort land till orientaler.

För något år sedan utarbetade provinseregeringen ett förslag, vilket efter att ha godkänts av samtliga partier, insändes till rikaregeringen i Ottawa för sanktionering. Detta förslag innefattade att immigrationslagen skulle förbättras dithän, att all vidare invandring av asiater till Kanada skulle stoppas. Ännu har emellertid ingenting avhört från parlamentet och trycket från orientalerna kännes allt besvärligare.

Tid efter annan ropas på skydd för orientalernas hårda konkurrens. Klingomalen komma från såväl affärsmän som fermare och arbetare.

Redan för 70 år sedan kommo kineser till British Columbia, på den tiden för att utföra det sämsta och grävsta arbetet. Föga anade man vil då, att de skulle få ett sådant stort inflytande. Ej ens för så kort tid tillbaka som för 25 år sedan, då den kinesiska befolkningen stigit till omkring 15,000, ägnades de någon vidare uppmärksamhet.

Då för ungefär 25 år sedan den japanska befolkningen humit till omkring 5,000, påbörjades tävlingskampen mellan de två gula nationerna om herraväldet på olika förvävsområden.

"De gulas" egenskaper.

Det är svårt att göra sig en föreställning om huru dessa orientaler, med sina bristfälliga kunskaper om landets lagar och skunnighet i engelska språket, haft möjlighet att i sådan utsträckning som skett, erövra handeln och industrien, samt bli ägare till väldiga jordområden. Japanerna ha visserligen i sitt hemland haft kontakt med västerns folk och där fått lära en hel del. Men huru kan den till synes okunniga,

Överst: Från Stanley Park i Vancouver.

Underst: Floden Fraser, British Columbia.

upplyste kinamannen tävla med och uttränga den bildade, intelligenta, vite mannen?

Orsaken får nog ej sökas öfri, att kinamännen äro listiga, utan kanske fastnar öfri, att de äro redliga att göra affärer med. Dessutom äro de villiga att förnaka lyx och överflöd. Kinamännens låga levnadsstandard gör det möjligt för honom att kunna arbeta för betydligt lägre betalning än den vite mannen och lika fullt kunna sätta undan pengar för anhöriga i hemlandet.

I jordbruket arbetar kinamannen i minsta detalj systematiskt och den som sett honom på fältet eller i grönsakslandet måste beundra hans planer och metoder samt den klokhet han visar när det gäller produktens försäljning. I handeln ger han sina kunder en god betjäning och han försöker fylla deras önskaner så långt möjligt är.

Men trots dessa deras goda egenskaper, manar ändå närvaron av dessa 65,000 orientaler, vilka, som förut nämnts, anse omöjligt att assimilera, fram ett problem av största räckvidd, som ouckligen tarvar en allvarlig uppmärksamhet.

Den industriella arbetsfrågan

blir här strdeles komplicerad. Om det från arbetarbäl framkommer begäran att inskränka rätten för arbetagivarna att begagna sig av asiatisk arbetskraft och att lagstadgade minimilöner skola komma till stånd, som bliva lika för såväl den vita som den gula löntagarklassen, höjes starka klagorop från arbetagivarna. De, som nyss, fastän i annat sammanhang, anhöllt om regeringens skydd mot orientalerna, ropa

ANSLAG TILL VÅRT SOMMARHEM.

I förra numret av "Arbetets Kvinnor" meddelas, att samorganisationen gått i författning om inköp av ett sommarhem ute vid Skurusundet.

För kommittén blev det ett ganska besvärligt arbete att få ekonomisk ordnad och alla tänkbara möjligheter måste därför prövas.

Bland an-

Ett besök vid sommarhemmet.

nat inlämnades en ansökan om ett anslag på 5,000 kr. för ändamålet ut-

Kronprinsessan Margaretas Minnesfond. Till vår stora glädje har denna ansökan bifalits, varigenom fortvaron av vårt allmänt uppskattade sommarhem i någon mån tryggats.

A. J.-V.

nu lika högt, att få de icke, ostörda och ninskränkta, begagna sig av orientalernas billiga arbetskraft — kunna de icke existera. Man söker t. o. m. göra gällande, att österns folk presterar ett bättre arbete än den vita befolkningen förmår. Reflexionerna över en dylik inkonsekvens göra sig själva.

Om det är svårt att ordna den industriella frågan synes det vara betydligt mera lösecklat när det gäller handel. Redan nu äro orientalernas affärer högst betydelsefulla att räkna med och frammarschen fortfar alltjämt.

Det gjordes säkerligen ett stort misstag när orientalerna förens gången tillöt utan restriktioner inkomma i landet. Alla deras seder och bruk äro så olika den västerländska befolkningens. Deras vägar äro ej våra vägar. Det är knappast någon möjlighet att kunna förena den vita och den gula rasen. Och österns barn komma väl alltid att förbli främmande för västerns folk.

Huru det kommer att gestalta sig i British Columbia i det kommande är ej lätt att förutsäga. Många profetora, att en utveckling går i den riktningen som sedan en tid tillbaks utpekats, att vi en dag inför det fullbordade faktum, att orientalerna erövrat hela provinsen. Det finnes personer till och med i provinseringen, som bysa en dylik mening.

Problemet alltmera svåröslöst.

Det kanske ligger en viss skärkraft i ett dylikt uttalande men ett faktum är, att närvaron av alla dessa asiater som yrkesutövare och konkurrenter till den vita befolkningen verkar i högsta grad tryckande och återhållande på hela näringslivet.

Röster saknas icke heller, som ropa, att alla i Ka-

nada boende orientaler borde utvisas. Solrigheterna för ett dylikt deporteringssystem genomförande äro emellertid alltför stora för att kunna realiseras utan politiska störningar. Man söker därför få lagar till stånd som åtminstone hävna invandringen och gradvis försöka lossa de starka hinder asiaterna rest för de vitas förelivsmöjligheter.

Kanada i sin helhet är ju ej så mycket stört eller bekymrat över kinesernas eller japanernas framträngande, alldeles undantag en obetydlig del slagit sig ned öster om Klippiga bergen. I prärie-provinserna är det ännu endast tvätkärligheter och restauranger, som erövrats av kineserna. I de östra staterna eller provinserna är orientalernas betydelse gynnad tilliten. Också ägnar man där den "gula faran" en ringa tanke. Emellertid är och blir det orientalistiska problemet, alltefter som frammarschen från östern fortfar, mera svåröslöst. Det blir icke mindre svårt därför, att tidigare vissa privilegier och förmåner blivt tillerkända orientalerna och dessa deras rättigheter kunna de nu ej utan vidare framtagna.

British Columbia är Kanadas väskräste provins och den som är rikast på naturliga resurser. Dess klimat, natur och präktiga läge gör den till en allmän ömtäckt turistort.

Brist på tillräckligt rörelsekapital föranleder dock ett stort värden tyvärr måste ligga outnyttjade. Som en följd av penningbristen är det ej så lätt att få arbete där som i prärie-provinserna. Det göres stora ansträngningar att få engelskt kapital intresserat för utvinandet av provinsens slumrande rikedomar.

British Columbia är ett farmingsland, skogarnas, gravornas, fiskets och fruktodlingens land. Icke enbart jordbruksland, såsom prärie-provinserna, har den också betydande agrariska resurser och äger de

Städerskekongflikten vid Stockholms Tandläkareinstitut.

En redogörelse för konfliktläget av ordf. i Städerskefackföreningen, Hildegard Ström.

Vid Tandläkareinstitutet i Stockholm har sedan en tid pågått en segsliten strid, som låtit åtskilligt tala om sig. Då denna konflikt, som föres av Städerskefackföreningen, på en del håll i pressen gjorts till föremål för en hel del mer eller mindre missvisande och förvrängda framställningar, har fackföreningens ordf., Hildegard Ström, för Arbetets Kvinnor gjort följande sammanfattning av konfliktanledningen och konfliktläget för närvarande.

Anledningen till konflikten var, att de vid Tandläkareinstitutet anställda städerskorna — i stället för att få begärd underhandling beträffande arbetsförhållandena — utan vidare uppsades från sina platser.

Redan i maj månad 1928 inlämnade städerskorna en skrivelse till institutets ledning med begäran om underhandlingar för de därstädes anställda städerskorna, av vilka ett flertal varit anställda i institutets tjänst under en 5—6 år — och nu helt enkelt uppsagts från arbetet.

Samtidigt med uppsägningen har professor Akerman meddelat, att städerskearbetet kommer att utlämnas på entreprenad. Att städerskorna icke kunde nöja sig med denna behandling är förklarligt.

Någon anmärkning mot arbetet har icke förekommit från direktionens sida.

Någon framställning om högre löner har heller icke framlagts i underhandlingsförslaget. Vad man vid underhandlingarna velat komma till uppgörelse om är tillsättandet av ytterligare arbetskraft, där städningen tagit sådan omfattning att densamma icke längre kan utföras efter hittillsvarande bestämmelser och arbetsfördelning.

Städerskorna vid Tandläkareinstitutet ha en månadslön av 100 kr. För denna lön utföra de ett dagligt städningsarbete med 6—7 timmars tjänstgöring. Skurning, golvtvätt-

ning, fönsterpolering, ett arbete som är både tungt och mödosamt. Dessutom måste städerskorna, under en månads tid varje sommar, samt under julhelgerna, utföra s. k. storrengöring — ett arbete som icke betalas extra, och som kräver att städerskorna få arbeta under denna tid från morgon till kväll.

Det är således endast en rimlig begäran, som städerskorna framlagt — att få städningsarbetet uppordnat på ett mera tillfredsställande sätt.

Institutets ledning har avbrutit de upptagna förhandlingarna och kastar helt enkelt ut sina gamla arbeterskor från anställningen, samtidigt som man försöker att skaffa ny arbetskraft.

Det rapporterades på senaste fackföreningsmötet, att annonser införts i de dagliga tidningarna så lydande: "Unga flinka städerskor kunna erhålla arbete." Då man sökt platserna gällde arbetet städningen vid institutet. Även har institutets ledning haft mottagning för en del arbetsvilliga kvinnor, vars namn och adresser antecknats — ty man vill säkerställa sig för eventuell arbetshjälp och skaffa in ett antal blockadbrytare på förhand.

Fackföreningen har emellertid nu blockerat arbetsplatsen.

Det är att hoppas, att Städerskefackföreningen får hjälp och sympati från Stockholms hela arbetarevärld, så att den kan lyckligt genomföra sina rimliga krav.

Ingen kvinna bör, under nuvarande förhållanden, söka eller taga städningsarbete vid institutet.

Särskilt riktar fackföreningen en vädjan om solidaritet och hjälp från de manliga organiserade kamraternas sida, så att dessa icke tillåta sina bustrur och kvinnliga anförvanter att åtaga sig arbete under nu pågående konflikt och såmedelst falla de gamla arbeterskorna i ryggen.

Det bör vara en hederssak för Stockholms arbetare att tillse, att denna städerskegrupps kraftmätning med en oersonlig arbetsledning föres till seger. Endast genom obrottslig solidaritet kan detta ske — arbetets kvinnor kräva den solidariteten!

blästa möjligheterna för händad farmning, mejerihantering och kreatursavel.

Med sina fruktbara dalar och rika tillgångar på närande grödor, kommer British Columbia att bli en stark motståndare med ett sådant högproduktivt mejeriland som New Zealand.

Brev en...

(Forts. från sid 11.)

Geles utan gsgn: de ha kustat en lätt sorgens stöja över det förflutna. Redan en själ! Redan små saker, som förblekna, och till och med små detaljer, som äro döda. Man märker det ju, när någon av dem händelsevis lever upp igen?

Jag har försökt att erinra mig just det uttryck du hade i ditt ansikte första gången jag såg dig. Jag har inte riktigt kunnat återfinna det där draget.

Försök du i din sida att föreställa dig min första blick. Du skall då komma underfund med hur allt här i världen utplånas.

Hörna dagen log jag. Mot, åt vad? Mot ingen, åt intet. Det var en solstråle, som full genom några träd och tvang mig att le, fast mina läppar gjorde motstånd.

Jag har redan en tid försökt att le men det var omöjligt att lära mig det igen. Och i alla fall log jag verkligen en dag mot min vilja, som jag säger. Jag vill att livet du allt oftare och oftare helt enkelt tar det vackra värdet eller till och med framtiden till försvandning och lyfter ditt huvud och ler."

"Den 17 december 1899.

Nu är jag åter i din närhet, älskade Louis. Är jag inte alldeles som en dröm, eftersom jag kommer när det behagar mig, men alltid i den rätta stunden, eftersom jag går och kommer i din närhet och du inte kan se mig?

Jag är inte olycklig. Jag har återfått mitt med efter många nya morgnar och nya årstider. Solen är så vänlig och förtroendefull, och till och med det enkla dagsljuset är så förståndigt!

Jag har dansat en gång. Jag har ofta skrattat. Först räknade jag de gånger jag skrattade, sedan blev det inte längre möjligt att räkna dem.

I går såg jag en fest i solsedgängen. Folkhoppen myllrade, vackert som en trädgård, och jag skattade mig lycklig att få vara med där, medan denna hop var glad på samma gång.

Jag skriver till dig för att säga dig detta och att jag är omvänd till en ny religion i fråga om dig: tillgivenheten. Vi talade fördom om den utan att riktigt veta vad den var. Låt oss tillsammans bedja att vi måtte av hjärtat tro på den."

"Den 6 juli 1904.

Ären gå. Elva år! Jag har rest långt bort, jag har kommit tillbaka, jag skall resa igen.

Helt visst har du ett hem och helt visst, Louis, en liten familj för vilken ditt liv är viktigt.

Och hurdan är du själv? Jag föreställer mig att ditt ansikte är fylligare, dina axlar bredare. Säkert har du blott få vita hår och säkert har ditt ansikte alltjämt samma sätt att lysa upp innan det ler.

Och jag? Jag skall inte tala om för dig hur jag förvandlat mig till en gammal kvinna. Gammal! Kvinnor äldras fortare än män, och om jag kunde vara vid din sida, skulle jag se ut som din mor både genom mitt yttre och genom allt, som jag har av dig i mina ögon...

Du ser så rätt vi gjorde, som lämnade varandra så där, eftersom lagn har återkommit och eftersom det

nyss var nästan tankespritt som du kände igen min stil på kuvertet."

"Den 25 september 1923.

Min käre Louis!

Det är tjugu år sedan vi lämnade varandra...

Min käre Louis, det är tjugu år som jag varit död. Om du lever tillräckligt för att läsa detta brev, som skall tillskickas dig av samma pålitliga och pietetsfulla händer, som skikt dig de andra under årens lopp, har du säkert glömt mig, och du skall förlåta mig, att jag tog mitt liv dagen efter vår skilsmässa, tog det, emedan jag icke kunde, icke visste hur jag skulle kunna leva utan dig.

Det var i går vi skildes: titta bättre på dateringen i början av det här brevet, du hoppade kanske över den. Det var i går du snyftade i vårt rum med huvudet nedborrat i sängen, försäkt i din stora, barnliga svaghet och sorg. Det var i går, när natten föll på, i går vid det halvöppna fönstret mot gården, som dina tårar rann blint över mina händer. Det var i går, som du ropade och som jag ingenting svarade — med uppbyggande av alla mina krafter.

Sedan har jag i dag vid vårt bord, i sällskap med alla våra saker, i vårt lilla vackra rum skrivit de fyra brev, som du fått med långa mellanrum, och nu slutar jag detta, som är slutet på allt.

I kväll skall jag samvetligt riktiga alla åtgärder för att dessa brev skola komma dig tillhanda på de bestämda tiderna och även för att man aldrig skall återfinna mig.

Sedan skall jag försvinna ur livet. Jag säger dig inte hur, ty närmare detaljer om dessa stygga saker skulle förfula och kunde värre dig nytt lidande, till och med efter så många år.

Det viktigaste är att jag lyckats lösgöra dig från mig, inte genom att sära dig utan med försäktighetsmätt, med smekningar. Jag vill överleva mig själv för att så befatta mig med dig. Det skall inte bli någon skning, ty du skulle kanske med din stora hänsyn inte föredraga den. Jag skall sålunda åter komma till dig nog sällan och nog ofta för att slöckas småningom i dina ögon, skona ditt hjärta. Och när jag för dig tillkännagiver sanningen, har jag vunnit nog tid för att du inte längre skall förestå allt vad min tid betyder.

Ack, älskade Louis, jag tycker det är som ett förfirande under i detta stora samtal, från i dag, i vilket vi tala så tyst och så fjärran ifrån lyssna till varandra — jag som inte längre är annat än du, du som knappast inte längre vet, vem jag var — och i vilket ordet nu har en underbart olika mening för de läppar som vissta det vid läsmågen.

Nu genom en omätlig tidrymd, genom evigheten — ohuru det kan förefalla orimligt — kysser jag dig verkligen. Och sedan... skriver jag ej mer. Ty jag vågar inte, av fruktan att bli sorgsen, d. v. s. elak, beklinna för dig allt vansinnigt man kan drömma om kärleken, som är så stor, och om tillgivenheten, som är alltför stor."

Den makabra måltiden...

(Forts. från sid. 7.)

Efter ett par dagar var André anställd som hennes privata sekreterare. En något dubbla uppgift, som till stor del bestod i att han skulle vara den unga amerikanska följaktlig på hennes strövtåg.

För André blev det en lycklig tid. Antligen fick han röra sig i ett element, som han trodde vara sitt eget. Restaurang- och teaterbesök avlöste varandra. André njöt åter av livet.

Avskedet från Marie blev kort och slitande. Han räckte henne några rosfärgade sedlar och bad henne resa på landet och vila sig. Marie grät och blöfnöll om att få stanna, men André var oöveklig. Han förklarade för henne, att det var häst för bådas framtid, att hon gav vika, och hon lydde. André kände det svåra i bröstet. Innetst lann kände han, att han handlade lumpet och egoistiskt, men det var honom omöjligt att återgå till vardagslivets enskanda, nu, när han fått smaka på ett liv i lyx och överflöd.

Veehorna svannu hän i sus och dus. De satta en kväll tillsammans med några vänner efter att ha ätit en utsökt middag på en av Paris internationellt berömda restauranger. Den arabiska kyparen hade just satt fram det tjocka och söta turkiska kaffet.

Santalet ville dock inte riktigt komma i gång. En av damerna, en vacker rycka, vars juveler tyktes mera äkta än de klingande titlar varmed hon omgav sig, dolde graciöst en förrädisk liten gäspning, i det hon sade:

— Tillvaron börjar bli outhärdlig. Alltid detsamma. Finns det då ingen, som kan hitta på något nytt? Jag skulle vilja uppleva något riktigt spännande denna kväll.

Någon föreslog ett besök på Paris skräckteater, Grand Guignol, men ryckan ryckte föraktfullt på axlarna.

— Nej tack, något nytt skall det vara!

En av gästerna hade suttit tyst hela middagen. Det var en fransman, en medelålders man med sharpa och intelligenta drag. En av de få, på vilka kriget för alltid sett sin stämpel.

— Ni vill se något nytt, sade han plötsligt till alla förvåning. Om Ni vill följa mig, skall jag visa Er något, som Ni kanske aldrig skola kunna glömma.

Man reste sig förväntansfullt från bordet. Damernas drogo åter sina varma pälskappor över de bara skulderna och herrarna dolde sina bländande vita skjortkrubbor under mjuka halskrucar av siden. Komna ut på gatan ville någon ropa om ett par bilar, men fransmannen avböjde gemast.

— Onödigt, sade han. Vi ha endast ett par steg att gå för att vara framme.

Han vek om hörnet och de andra följde honom. Framför dem funno de en stor port och framför denna port stodo ett hundratal personer i spänd väntan. Det var en egendomlig samling. Aldringar, som knappast kunde stå på benen. Kvinnor, som tydligen samlat ihop sina kläder i några lumphög. En av dem bar en fantastisk hatt med jättstora brätten. En

Främja

Försäkringskooperationen!

Folket

LIVFÖRSÄKRING

Till premieåterböring 1926 500,000 kronor.

Samarbete

BRAND-, BIL-, OLYCKSFALLS-, GLAS-,
INBROTTS-, GARANTI-
m. fl. försäkringar.

Fonder: Tillsammans över 32 miljoner kronor.

Företädesätt till lån:

Konsumtionsföreningar.

Ombud i Landskrona:

NILS JOHANSSON, Korset Järnvägsgatan 21

Tel. 1393.

Kooperativa Föreningen Ringen

Landskrona.

Medlemsantal över 2,500.

Eget kapital

262,800 kronor

Årsomsättning

över 2,000,000 kronor

Speceri-, mjölk-, charkuteributiker
i stadens centralare delar.

trusig och till hylften knäckt stråpsplym föll ned över hennes ena öra och gav henne ett groteskt utseende. De flösta av dem hade lindat trasor om fötter och ben för att dölja, att de saknade strumpor och skor. Några unga flickor med härliga ansikten syntes bland de gamla. En ännu ung kvinna bar ett skrånad lindebar på armen. Ett hade de alla gemensamt. I ena handen höll de en skål eller en gammal konserverburk. Det var tydligt, att de väntade på att någon utdelning skulle ligga rum.

Den eleganta middagsskaran stirrade förvånad på denna för ett av Paris rikaste kvarter ovanliga syn. Deras guide skrattade åt deras smugna uppsyn och sade:

— Litet tillmod bara. Om en stund öppnas porten, och då skola ni få förklarungen på gatan.

Efter ett ögonblick väntas öppnades också den massiva dörren av en kökspojke med vit mössa. Den långa kja började sakta ringla fram. Fransmannen gjorde ett tecken åt de andra, och även de trängde in genom porten. De levande lumpfigarna besedde den gånast plats. Man var tydligen van vid dylika tyfina besök.

De kommo in på en gård i värs mitt stad en jätte-stor gryta. En kok stod bredvid grytan och öste med en stor skev. Var och en, som gick förbi, ströckte fram ett par kopparskantar och fick i gengäld några skedblad ur grytan.

— Kom närmare, uppmanade fransmannen.

De andra följde honom. Stannade av förvånad stirrade de på en gammal man, som slagit sig ned på en stolplatta och glöpsat börjat äta av innehållet i sin skål. Där fanns litet av varje. I en rödbrun sopps, tydligen resterna av en tjock hummersoppa, minnade ett till hylften avsnaget kycklingben tillsammans med några gröna turska böner och en bit chokoladkaka.

De fina damerna ryste. Man ropade på en förklarung.

— Saken är mycket enkel, sade deras vägvisare. Vi befinna oss på gården till den kända restaurang, där vi ätit vår utsökta middag. Kyporna ha nyss dukat av bordet. Innehållet i fat och på tallrikar simmar nu huller om huller i den stora grytan ni ser. Kökarna göra sig en extraförtjänst på att sälja de smulor, som fallit från värt bord.

Bunt omkring på gården såg man utsultna människor, som med begärlighet stukade de rester, som lagts för dem. Bitar av gratinerad fisk, rådjursädel, kronärtskocksbottnar och glöce hade kommit på ens lott. Allt tillsammans i en enda röva.

André hade blivit alldeles blek. Det upprörande skådespelet fyllde honom med avsmak och ofuskänsla. Då fick han plötsligt se en gestalt, som syntes honom välbekant. Det var Marie.

Den unga flickan satt i ett hörn. I handen höll hon någonting, som såg ut som en bit av en fågelvinge, och plötsligt slog det André, att han för en stund sedan just ätit råspöns. Han kände hur det kväljde honom. Han greps av fasa för sitt sällskap. Var detta frukten av det liv de förde dessa dagdrömare? Och vad var han egentligen i detta sällskap? En urspårad individ, som egentligen också han borde sitta bland de andra och slita med fingrarna i de rester, som de andra rotat.

Utän att göra reda för sig huru, vände han sig plötsligt om och störtade ut på gatan. I hastigheten hade ingen tydligen lagt märke till hans försvinnande. Han kände, att han måste bort, bort från de båda kvinnor, vars närvaro fyllde honom med avsmak och leda. Och medan han skyndsamt sprang framåt gatan, kände han, att han för eviga tider inom sig skulle bära straffet för sin stora feghet!

Varje fackföreningsmedlem

bör läsa
Landsorganisationens
tidsskrift

Fackförenings- rörelsen.

Den utkommer med ett
24-sidigt häfte varje
vecka och kostar för
helt år kr. 6:15, för
halvt år kr. 3:10.

Prenumeratören kan skicka beställningen genom
postverket eller direkt hos tidsskriftens
exp., adress: Landssekreterariatet,
Barnhusgatan 18, Stockholm.

KVINNOR!

Se till att

Social-Demokraten

finnes i alla
arbetarehem.

Gynna icke borgarpressen!

Skydda hemmen

genom

medlemskap i
Hyresgästföreningen

⊗

Inskrivningsavgift kr. 2:50

Tidningen "Vår Bostad" erhålles gratis
vid medlemskap

⊗

BRUNKEBERGSTORC 14
Tel.: Narmansrop: Hyresgästerna

Vår Bostad

(Redaktör Ernst J. Lundqvist)

är hyresgästernas tidning

*

Den är också
den trevligaste familjetidningen
Rikt illustrerad

*

Prent-pris: helt år kr. 5:—
Lånnummer 30 öre

*

Red. o. exp.: Brunkebergstorg 14
Telefon: Narmansrop: Hyresgästerna

Hjälp oss

att sprida tidningen

Arbetets Kvinnor.

Därmed göres en god
agitatorisk insats

Dröj inte

utan insänd rekvisition
genast

till

ARBETETS KVINNORS EXP.:
Folkets Hus, Stockholm.

Svenska Bryggeriindustriarbetareför- bundets avd. 15

(Kvinnliga)

∨

Ordinarie möte
1sta torsdagen
i varje månad
i Folkets Hus
C:sal.

Upphörd varannan torsdag kl. 6-8 i
Folkets Hus, 4 tr. Kassörens tel. S. 9796.

Lifförsäkrings-Aktiebolaget DE FÖRENADE

Försäkringsbestånd den 31 december 1927:
828,906 försäkringar å kr. 800,221,100:—

År 1928:

Premieintäkt	Kr. 11,967,134: 31
Bäntelintäkt	» 3,620,790: 02
Utbetalda försäkrings- summor, inkl. vinst ..	» 2,153,631: 85
Nybeviljade livförsäk- ringar under 1928: 34,558 försäkringar å	» 38,566,054: —

Kvinnan motarbetar sitt eget bästa, när hon ej själv tecknar livförsäkring eller när hon — om hon är gift — avråder mannen att teckna försäkring å sitt eget eller bägge makarnas liv.

De Förenade medger premiebeträdelse vid sjukdom och olycksfall m. fl. förmåner.

Adr.: Munkbron 17, Stockholm.

Stockholms Arbetarekommun

Folkets Hus å Norr
3 trappor.

TELEFONER:

Expeditionsföreståndaren Albert Forsell
1 6 2 2 6

Ombudsman Viktor Ek
Norr 6218

Expeditionstid kl. 12—2 och
5—7 e. m. alla söckendagar.

Medlemskap kan även erhållas genom hänvändelse till de olika församlingsföreningarna och kvinnoklubbarna i huvudstaden. Alla upplysningar härom lämnas å kommunsexpeditionen.

Alla arbetets kvinnor böra vara medlemmar av SKÅDEBANAN

Årsavgiften intjänas redan vid första teaterbesöket.

Expedition:
Drottninggatan 88 A

KOOPERATIVA BOKBINDERIET

Luntmakaregatan 19, 4 tr.
Tel. 42 81, Norr 42 14.

*Rekommenderar sig till utförande av
allt slags bokbinderiarbete.*

Svenska Kommunalarbetsför- bundets avdelning 108.

(Stockholms Stads kvinnliga befattningshavare.)

Ordinarie sammanträde hålles i norra Folkets Hus, sal D, första söndagen i varje månad kl. 3,30 e. m.

Upphörd av medlemsavgifter äger rum å kommunalarbetsförbundets expedition, Vallingst. 21, 3 tr., första torsdagen i varje månad mellan kl. 10 och 12 f. m.

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

FOLKETS HUS, STOCKHOLM

TELEFON: 2276, N. 4043

*Rekommenderar
sig till utförande av alla slags
trycksaker.*

Moderna stilar. Snabbt utförande. Moderata priser.

Då Ni behöver Vichyvatten eller Läskedrycker

Vänd Eder då till

KOOPERATIVA MINERALVATTENFABRIKEN

T H O R

TORDELKNUTSONSGATAN 20

Hemsändes direkt efter order

Ring! Tel. Söd. 15611 - Söd. 33611

Namnsdagstårtan
och
födelsedagsglacen

köpes i

KONSUM

Årsomsättningen

— i —

SOLIDAR

och

MALMÖ MEJERI A.-B.

överstiger nu

Kronor 9,000,000:- Kronor

**ADAMSSONS
GUMMI**

Egna originalmärken

o. erkänt effektiv kontroll:

"Extra Lyr 000"	Kr. 8:—
"Fruje"	" 6:—
"Fantulus"	" 5:—
"Favorit"	" 5:—
"Folna"	" 5:—
"Nilsa"	" 4:—
"Pansrette"	" 3:—
Sorterat godis"	" 5:—
"Extra tjocha"	" 10:—
Feminalocaler	" 4:—

Allt i branschen i parti och minut. Illustrerad stor katalog och en Reklamkortring vägledande sexuell upplysningslitteratur gratis mot 45 öre till fraktpoort. Diskret expedition. Reell behandling.

Ring 155 75, skriv eller besök oss!

Nils Adamsson

Jakobsgatan 22 — Stockholm I.
Herrebutik - Dambutik - Landsortscap.

*Kvinnans
Gissel*

— Obegränsad barnökning —

av fru Karin Adamsson, är en skrift som särskilt bör intressera kvinnorna och främst arbetets kvinnor, som hårdast drabbas av missriktad lagstiftning på sexuallivets område. De i broschyren offentliggjorda breven från olyckliga kvinnor klargöra på ett drastiskt sätt vad varje kvinna i en viss situation anser sig ha rätt till, alla lagar till trots. Broschyren är 64 sidor stark och kostar endast 50 öre + porto. Om denna tidning återropas erhålles den gratis mot insändande av portokostnaden, 10 öre i öppen, eller 45 öre i sluten försändelse. Tel. 155 75 - 155 76.

A.-B. Nils Adamssons Sjukvårdsaffär.

Jakobsgatan 22.

Stockholm I.

Arbetets kvinnor

öka sina mäns inkomster

genom inköp i

Konsumtionsföreningen

B 9-105